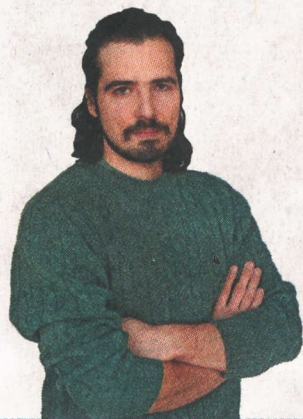

Recenzijski izvod

Robert Kuret

Začnimo na nekem povsem naključnem koncu, ki bi v recenziji lahko obstajal kot zgolj mimobežna in niti ne preveč bistvena opazka: Škrbine lahko beremo tudi kot zadetkarski roman. In sicer v nekem podobnem smislu, kot je recimo Skrivna pregreha (*Inherent Vice*, 2014) Paula Thomasa Andersona zadetkarski film: oba sta – ob svojih protagonistih, ki po ustih rada svaljkata svitek marihuane – povezana z dediščino postmodernizma, s pretečo teorijo zarote, ki poteka vzporedno z iskanjem smisla, zgodbe, pripovedi, ki pa stalno razpada na naključne fragmente in se nikakor ne more povezati v celoto. Pri tem Škrbine spomnijo na še eno mojstrovino sodobne slovenske proze, Županičeve Mamute, ki jih stalno preveva slutnja nekega globljega, tj. vsepovezujočega smisla, a se temu vztrajno izmikajo in obstajajo predvsem v učinkih. Roman se zaključi z močnim občutkom, da se je zgodilo nekaj pomembnega, ključnega, a smisel tega se vztrajno izmika.

Pripovedovalec Škrbin je prevajalec srednjih let in doživi usodno srečanje s fatalno žensko Klaro. In to kar dvakrat, kar kaže na samorefleksijo žanrskih obrazcev v romanu. Trop fatalne ženske je seveda nujno zvezan z njegovim bolj sodobnim

derivatom, prepoznanim predvsem v filmu, t. i. manic pixie dreamgirl (poimenovanje tropa je vpeljal Nathan Rabin v recenziji filma *Elisabethtown* [2005]). Morda sled MPDG niti ni prisotna toliko v upodobitvi same Klare kot v upodobitvi tipa moškega, prevajalca, ki pride z njo v stik: introvertiran, osamljen, v življenju se mu ni zgodilo še nič bistveno prelomnega, ženska pa je tista, ki mu pokaže svet, ga prisili, da izstopi iz svojega mehurčka odrevenelosti in spozna svet. Le da je svet v Škrbinah nemogoče spoznati.

Kraljev prevajalec/pripovedovalec torej na prvi pogled ne predstavlja nič novega za slovenski roman. Takšnih likov smo vajeni po dolgem in počez. Spomnimo se le Camere obscure (2006), prvenca Nejca Gazvode, ki je pred dobrim desetletjem manifestativno grmel o generaciji osemdesetih in njenem pomanjkanju zgodbe. V Cameri se je prav tako brezimni prvoosebni pripovedovalec utapljal v letargiji, pasivnosti, dokler ni v njegovo življenje posegla čudaška prijateljica prijateljice, s katero sta

GAŠPER KRALJ
Škrbine

Založba /*cf., 2020 (Zelena zbirka)

si v prvem medsebojnem srečanju skupno opilila zobe. Prav ona ga je pripeljala do izgubljenega bivšega sošolca Berta, ki je predstavljal lik karizmatičnega vodje. Bert je rešitev za generacijo, ki je izgubila stik z resničnostjo, videl v performansih, ki na telesno-duševen način iščejo stik z resničnostjo prek travme.

A med Camero obscuro in Škrbinami se je zgodil val družbenopolitičnih kriz (finančna, migrantska, epidemiološka), ki je ključno vplival tako na podobo sveta kot na njegovo zaznavanje. Lik, podoben Bertu, je iz Škrbin seveda popolnoma odsoten. Obstaja pa še ena pomembna razlika, in sicer Kraljeva subjektivacija Klare, ki iz začetne pixie fatalke, pozicije drugega, kaj hitro postane drugi pripovedujoči glas v romanu. Prav ona iz nešteti prevajalčevih (oziroma – kot ga imenuje – tipovih) zapiskov po raznih lističih, prtičkih, vozovnicah in drugem naključno zbranem materialu sestavlja njegovo zgodbo oz. zgodbo njegove babice, ki jo pripovedovalec raziskuje, si po svoje razlaga njegova opažanja, ga celo popravlja, predvsem pa z

njeno perspektivo dobimo ključno dimenzijo vpogleda v njun (ne) odnos.

S tem ko Kralj vzpostavi dva pripovedovalca, njo in njega, torej dva pogleda, pokaže tudi na nekompatibilnost teh dveh pogledov, dveh doživetij: zdi se, kot da lika ne doživita nobenega stika, kot da sta njuna svetova dve paralelni površini, ki sta stalno v miskomunikaciji, kjer njega drži predvsem njena fantazmatskost, ona pa ga ima za poskusnega zajčka v svojem eksperimentu, ki

Kraljev drugi roman je natančen že v svojem naslovu: njegov svet so škrbine, prazna mesta, odsotnosti, wikipedijska gesla, ki jih nihče še ni zares popisal.

je ekspliciten odmev družinske patologije. Pri tem je Klara vpeta še v nekaj drugih odnosov (z bivšo sozopornico Zoe, prijateljem Enricom, mamo), a ti odnosi so prav tako netransparentni: doživljamo njihove drobce, fragmente, ki se ne povežejo v »celostno« sliko, ostajajo škrbine, okruški, slepi konci, ki nikamor ne pripeljejo in se – kot kaže že naslovnica romana – komaj vežejo v celoto. Prav v razpadu pripovedi se tudi formalno izriše portret prevajalčevega izoliranega prekarnega življenja, ki ga stalno

zapolnjujejo nekakšni fragmenti del, polzaposlitev, ki delujejo le toliko, da pokrijejo minus na računu.

Škrbine sicer imajo svojo – recimo temu – središčno praznino. To je prevajalčeva pokojna babica in njeno življenje v družbeno-zgodovinskih okoliščinah pred-, med- in povojnega obdobja, ki ga prevajalec poskuša odkriti. Pri tem Kraljev roman spomni na Ivano pred morjem Veronike Simoniti. A ravno v tej primerjavi vznika ključna razlika: če Simoniti ponudi vtis dostopa do neke realnosti, do resnice babičinega življenja (konec koncev se tudi s perspektivo pripovedi vrne v njen čas), pa glede babice Škrbin izvemo zgolj veliko podatkov, izriše se neka linija, a občutka, da smo kamor koli prišli, da se je pred nami izrisala jasna slika česar koli, ni. Zakaj prevajalec sploh hoče razumeti babico? Da bi boljše razumel očeta in njegovo bolezen? Da bi boljše razumel sebe in svoje nevrote? Da bi boljše razumel svojo katalonsko ljubimko? Da bi se ji s svojim raziskovanjem prikupil? Da bi vnesel v svet neki urejajoči smisel, ki ga lahko generira pripoved? Na koncu Škrbine proizvedejo le izredno gost in detajlno izpisan svet, preprečen z različnimi linijami in odseki, ki pa ne vodijo nujno nekam: do razrešitve, izteka ali kamor koli drugam.

Zdi se, da so liki ujeti v mrežo: zgodovine in njenih posledic,

družbenega položaja, družinske biologije in patologije ter njenih vzorcev. In da se roman vsega tega tudi zaveda. Kralj ne izvede redukcije na nobenega od teh elementov, ampak jih pusti obstajati v medsebojni napetosti in predvsem nedorečenosti. Svet je postal popolnoma netransparenten in Škrbine odlično izrišejo postopanje, ujetost, letargijo, iskanje smisla, spet letargijo, izhode, doživetja, ki se ne odvrtijo v nikakršno epifanijo, le v njeno slutnjo, katere realizacija se nikdar ne zgodi. Kot da je pripovedovalec na drugi strani debele šipe ali pa v zvočno izolirani sobi, od koder ne more zares do sveta v njegovem smislu; a morda se prav v tem trenutku zares nahaja v svetu, v svetu kot kaosu nepovezanih fragmentov. Tu Škrbine spomnijo še na en spregledani biser novejše slovenske proze, Glas noči Kazimirja Kolarja, kjer pripovedovalec, babičar, doživi psihotični zlom in za katerega se prav tako zdi, da biva onkraj realnosti ali pa pod njo, ločen od nje z nevidno mejo.

Kraljev drugi roman je natančen že v svojem naslovu: njegov svet so škrbine, prazna mesta, odsotnosti, wikipedijska gesla, ki jih nihče še ni zares popisal. In zdi se, da bolj ko jih pripovedovalec popisuje in bolj ko jih njegova niti-ne-ljubimka poskuša med sabo povezati, bolj škrbinaste (p)ostajajo.